

Prva slovenska stalna učilska razstava.

Šolstvo inih narodov napreduje iz raznih vzrokov bolje od slovenskega. Poleg drugih prednosti imajo nemške, česke šole tudi več učil nego slovenske. Po večjih mestih, n. pr. v Građu, na Dunaju, prirejajo celó učiteljske muzeje učnih pomočkov ali tako zvane permanentne razstave učil. Jednako učilsko razstavo namerava ustanoviti »Pedagogičsko društvo« v Krškem za slovenske šole in učitelje. Nabiralo bode po naši ožji in širji domovini in v obče pri založnikih po svetu raznovrstnih učil: knjige za šolo in učitelje, karte, slike, kalupe, aparate, prirodnine in drugo, vse pač, kar šola rabi in kar šoli koristi. Vse nabrane predmete zbiralo bode »Pedagogičsko društvo« v Krškem v lepih prostorih tukajšnje ljudske in

meščanske učilnice, kjer bodo stalno razstavljeni vsem slovenskim učiteljem na ogled. Došla darovana učna sredstva se bodo razglaševala in opisovala v društveni knjigi, v »Pedagogičskem letniku«, in v šolskih listih: v »Učiteljskem Tovarišu« (v Ljubljani) in v »Popotniku« (v Mariboru). S tem si dovoljujemo torej na to novo važno podjetje opozoriti slovensko občinstvo, osobito učiteljstvo slovensko; založnike šolskega blaga in šolske prijatelje pa prositi, da bi blagovolili brezplačno in franko posiljati primernih predmetov v »prvo slovensko stalno učilsko razstavo«.

V Krškem, 16. februarja 1888.

Odbor »Pedagogičskega društva«.

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

O »Slov. Matici« bi morali poročilo dopolniti s tem, da bi ocenili znanstveno knjigo: »Vvod v modroslovje.« 8°. 192 str.

Toda, ker je njen pisatelj urednik tega lista, naj zadostuje to naznanilo.

O »Wolfvem slovarju« slovensko-nemškem delu smo od urednika izvedeli to-le: Prvo delo bode konec meseca marca dokončano, to je, urejeno bode gradivo, ki je bilo uredniku izročeno. Za tisk pa ta izdelek še nikakor ni prirejen. Treba je, da prirodopisna imena temeljito pregleda strokovnjak Tega dela se je bil lotil pokojni Fr. Erjavec, toda nemila smrt mu je ustavila delo, komaj začeto. Tudi ostalo gradivo, ki je zelo nedostavno, je treba dopolniti, nekaj z ispiski iz boljših, zlasti starejših knjig, nekaj z zbirkami med narodom nabranih besed, katere rodoljubi uredniku že zdaj pošiljajo in, kakor upa, še bodo pošiljali. Na zadnje bode treba temeljitega pregleda vsega dela in potem se bode začelo tiskati.

»Strije Tomova koča«, ali življenje zamorcev v robnih državah severne Amerike. Angleški spisala Henrieta B. Stowe. Iz nemškega poslovenil Fr. Malavašič. Drugi popravljeni natis. V Ljubljani. Založil in izdal J. Giontini 1888. 8°. 228 str. Cena 70 kr., po pošti 75 kr. — To je sedaj že tretje izdano delo v slovenskem prevodu. — Prvi prevod je priredil Fr. Malavašič, drugi J. B. (Janez Božič). — Prvi prevod imamo tukaj v drugem natisu, ki je dovolj primeren sedanjim zahtevam, da ga lahko priporočamo. Naj se uči mladina iz knjige milosrčnosti do bližnjega.

»Grundriss der slovenischen Grammatik« mit Uebungsbeispielen, Gesprächen und deutsch-slovenischem Wörterverzeichnis. Von dr. Jakob Sket, k. k. Professor. Klagenfurt 1888. 8° 188 str. Ker smo to knjigo ravnokar dobili v roke, jo sedaj samo naznanjamo. Zdi se nam kaj rabljiva.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Hrvatsko slovstvo se je z novim letom lepó pomnožilo. Najbolj razveselila nas je že dolgo obetana: »Praktična gramatika ruskoga jezika, za samouke napisao prof. Pero Budmani; član jugoslov. akademije. 8°. str. 165.« Cena 1 gld. 50 kr. — S tem delom olajšal je pisatelj. Hrvat pot do ruskega jezika. Slovnica je zelo praktična, posebno pa za samouke in takó urejena, da se ruski jezik ne smatra čisto neznanim jezikom, nego, da učenca pouči, kje in koliko se ruski jezik od hrvatskega razlikuje. To pa tudi ni bil majhen posel, vendar gospod pisatelj ga je vrlo izvršil. Slovnici dodal je še berilo, da se učenci urijo v branji in predstavljanji, in kratek rusko-hrvatski in hrvatsko-ruski slovarček.

Hrvatska knjiga cvete tudi v sredi tihih semeniskih zidov. Semenisko društvo »Sbor duhovne mladeži zagrebske« (kolo mladih rodoljuba), katero je lani svojo petdesetletnico slavilo, izdalo je v prevodu jako mično knjižico: »Papa Leon XIII. Spomenica u slavu njegove zlatne mise. 16°. str. 64.« Cena 10 kr. — V tej knjižici razpravlja se zelo zanimivo o sv. Očetu prijatelju molitve, misijoj-

narju in reformatorju, učenjaku, politiku in učitelju državnega prava. — Društvo »Zvonimir« na Dunaji izdalo je spomenico tristoletnice Gunduličevega rojstva. Tu je opisan v kratko životopis njegov, potem sledé pesmi, katere so spevali prvi hrvatski pesniki njemu v slavo in pa razna mnenja o Gunduliču. Izdanje je zelo krasno, na čelu dela pa je Gunduličeva slika. Naj povem na tem mestu, da so po vseh hrvatskih mestih proslavili slavnega pesnika, kar so najbolje mogli. Da, tudi bratje Srbi ga niso pozabili. V Belem gradu so se posebno obnesli. Pri predstavi objel je pred Gunduličevim spomenikom Hrvat Srba, Hrvatica Srbkinjo. »Sloga naj bode med jednokrvnimi brati!«

Tudi bosenski Hrvati počeli so vstajati. V Serajevu, v tiskarni »Bosenske pošte« počela so izhajati »Pjesnička djela«, velikana v pesnji, priprostega bosenskega frančiškana Fra. Grge Martića. I. zvezek (8°. str. 64. Cena 30 kr.) prinaša početek »Osvetnici I. Obrenov. Dogodjaj iz 1857.« Kaj je Hrvatom Martić, je dobro znano. Zatorej bodejo jim dobro došla njegova dozda tiskana in še ne-

tiskana dela, katera bodejo izšla v 20 zvezkih v zelo elegantnem izdanju. — Mlad, a zelo izvrsten in priljubljen pesnik Ivan Lepušić, kateri je svoje pesme posebno v »Viencu« oglaševal, pozivlje Hrvate na I. zvezek svojih pesmij »Pjesnički prvijenci«, katere bodejo obsežale 12 tiskanih pol, a izšle bodejo tudi v tiskarni »Bosenske pošte«. Cena knjigi bode 1 gld. — Rusi počeli so se bolj ozirati na brate Hrvate, ker so v ruskem mesečniku: »Djelo«, v prevodu Umenov-Kaplunskega izšle dve pesmi neumrlega A. Šenoe.

Z novim letom počeli so izhajati razni novi časopisi, takó n. pr. v Zagrebu: »Dom i svet«, »Pregala«, »Priatelj naroda«, v Karlovc: »Zora«, a na Sušaku »Nepristran«.

Smrt pobrala je z novim letom tudi dva moža, katera sta precej koristila Hrvatom na književnem polju. 7. januarja umrl je v Zagrebu Mijo Krešić. Bil je dober podpiratelj hrvatske knjige, založeval je: »Naše gore list« in izdajal: »Hrvatski zabavnik«. 20. m. m. je pa umrl Jos. Lach, župnik v Madjarevu. Uredil si je v Madjarevu malo tiskarno in izdajal pridige pod naslovom »Duhovni pastir«. R. i. p.!

Raznoterosti.

Oves, oset, vražji stric. Leta 1829 je rajni dekan A. R., čegar spisi so mi po č. g. I. Št. v roke prišli, zapisal sledečo pravljico, menda še sedaj med štajarskimi Slovenci znano.

Bog je rastlinam vsaki svoje ime dal in tudi odločil, v kateri namen naj služi. Pristopil je pa vrag in je rekel: »Daj tudi meni kako žito, da bom nekaj svojega imel.« Bog mu je odločil oves, naj ga ima. Vrag se je kar hitro proti peklu podal, da bi si tam svoje žito zapisal in imena njegovega ne pozabil. Zdaj je pa stopil pred Boga sv. Peter in je rekel: »Pač škoda za oves! V hudih letih bi še kdaj človek rad ovsen kruh jedel.« Ko je to rekel, je kar hitro za vragom postopil, ki je s potoma v enomer mrmral: »Oves, oves, oves«, — da bi imena svoje rastline ne pozabil. Ko sv. Peter vraga dojde, lopi s palico po drevesu, mimo katerega je vrag hitel — in vrag se silno prestraši, tako, da mu spomin na oves čisto izgine. Zadere se ves jezen nad sv. Petrom: »Kaj me strašiš? Zdaj sem, žito pozabil, katero mi je Bog dal.« Sv. Peter pa mu reče: »Nič ne de; če si je ti pozabil, jaz ga nisem: oset je tvoj.« Vrag si je hitro oset zapisal, in oset mu je tudi ostal; zato se pa tudi »vražji stric« imenuje.

Dr. Jos. Pajek.

Kdor hoče postati gluh, naj kupi »antifon« (Antiphon), ki ga je izumil stotnik M. Plessner v Stuttgartu. Čemu neki nam bode, vprašate me?

Jaz ga sicer še nimam pa včasih bi ga potreboval. Le pomislite: celo uro in še več poslušati, kako začetnik svoje hripave gosli drgne, ali kako drugi po klavirju razbija, kako včasih v drugem ali tretjem nadstropji poka, bobni, skriplje, šumi, cvili, piska... Tu bi na mestu bil antifon. Včasih sem v šoli med uro, ko nisem še dobro znal za naslednjo uro in je vrišč v sobi bil velik, vtaknil dva prsta v ušesi in imel sem izvrsten antifon; ako to ni izdalo, vpil sem tudi sam z drugimi ali pa celó tolkel z nogo ob tla, kar seveda ni bilo prav. Plessner pa je napravil mesto prstov nekake zamaške, ki se vtaknejo v ušesa in se v njih prav krepko držijo. Antifon se obesi lahko kar na urino verižico in kadar hočeš, vzameš ga v službo.

Enokoleselj. Naši mladi čitatelji so gotovo že občudovali one čvrste jezdece, ki imajo namesto konja — voziček z dvema kolesoma, kojega sami gonijo. Prav lepo je videti takega čvrstega samovoznika, gotovo jim kak mlad gledalec zaviđa njihovo spretnost in si želi imeti tak dvo-koleselj ali bicikel. No pa dvokoleselj še nič posebnega ni. Neki Mills v Pittsburgu je iznašel enokoleselj ali unicikel. Kolo je precej veliko, njegov premer je 2 metra dolg. Sredi kolesa sta napravljeni dve stopali in sta utrjena dva ročaja. Samovoznik mora stati ter goniti kolo z nogami, s katerimi se opira na eno in na drugo stran. Vravnavo se ta »hitronožec« (velo-